

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 3ης Ιουλίου 2018*ⁱ

[Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με τη διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2018]

«ΕΤΑ – Χώρες ΑΚΕ – Συμφωνία της Κοτονού – Πρόγραμμα στηρίξεως πολιτιστικών πρωτοβουλιών στις πορτογαλόφωνες αφρικανικές χώρες – Ποσά που καταβλήθηκαν από την Επιτροπή στην οντότητα που είναι αρμόδια για τη δημοσιονομική διαχείριση του προγράμματος στη Γουινέα-Μπισάου – Ανάκτηση κατόπιν οικονομικού ελέγχου – Συμψηφισμός απαιτήσεων – Αναλογικότητα – Αδικαιολόγητος πλουτισμός – Εξωσυμβατική ευθύνη»

Στην υπόθεση T-616/15,

Transtec, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη από τον L. Levi, δικηγόρο,

προσφεύγουσα-ενάγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον A. Aresu και τη S. Bartelt, στη συνέχεια, από τον A. Aresu,

καθής-εναγομένης,

με αντικείμενο, αφενός, προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση των αποφάσεων περί συμψηφισμού που περιέχονται στα έγγραφα της Επιτροπής της 27ης Αυγούστου, της 7ης, της 16ης, της 23ης και της 25ης Σεπτεμβρίου 2015 και αφορούν την ανάκτηση του ποσού των 624 388,73 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε μέρος των προκαταβολών που καταβλήθηκαν στην προσφεύγουσα-ενάγουσα στο πλαίσιο προγράμματος στηρίξεως πολιτιστικών πρωτοβουλιών στη Γουινέα-Μπισάου, χρηματοδοτηθέντος από το ένατο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αναπτύξεως (ΕΤΑ), πλέον τόκων υπερημερίας, και, αφετέρου, αγωγή βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ με αίτημα την απόδοση των ποσών που προβάλλεται ότι σχετίζονται με αδικαιολόγητο πλουτισμό καθώς και την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα λόγω της συμπεριφοράς της Επιτροπής,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová, πρόεδρο, V. Valančius και U. Öberg (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: M. Marescaux, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2017,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Κατ' εφαρμογήν της συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ των μελών της ομάδας των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών αυτής, αφετέρου, που υπογράφηκε στην Κοτονού στις 23 Ιουνίου 2000 (ΕΕ 2000, L 317, σ. 3), και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2003/159/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2002 (ΕΕ 2003, L 65, σ. 27), το ένατο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αναπτύξεως (ΕΤΑ) θέσπισε πρόγραμμα στηρίξεως των πολιτιστικών πρωτοβουλιών σε πέντε κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), ήτοι τις αφρικανικές χώρες με επίσημη γλώσσα την πορτογαλική (στο εξής: PALOP).
- 2 Οι PALOP είναι η Δημοκρατία της Ανγκόλας, η Δημοκρατία του Πράσινου Ακρωτηρίου, η Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου, η Δημοκρατία της Μοζαμβίκης και η Λαϊκή Δημοκρατία του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε.
- 3 Στο πλαίσιο του προγράμματος στηρίξεως των πολιτιστικών πρωτοβουλιών στις PALOP, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε απόφαση χρηματοδοτήσεως για ποσό της τάξεως των 3 εκατομμυρίων ευρώ, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή με τη συμφωνία χρηματοδοτήσεως με στοιχεία αναφοράς 9888/REG (στο εξής: συμφωνία χρηματοδοτήσεως), που υπογράφηκε από την Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 2007 και από τις PALOP, εκπροσωπούμενες από τον περιφερειακό διατάκτη της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου, στις 29 Φεβρουαρίου 2008 και τέθηκε σε ισχύ την ίδια ημέρα. Η συμφωνία αυτή έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2013.
- 4 Κατ' εφαρμογήν της συμφωνίας χρηματοδοτήσεως, υπογράφηκε, στις 20 Ιουλίου 2009, η σύμβαση υπηρεσιών με στοιχεία αναφοράς FED/2009/210-646 (στο εξής: σύμβαση υπηρεσιών) μεταξύ του οικείου εθνικού διατάκτη, ήτοι του υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου (στο εξής: εθνικός διατάκτης), υπό την ιδιότητα της αναθέτουσας αρχής, και της προσφεύγουσας-ενάγουσας, Transtec, γραφείου συμβούλων σε θέματα αναπτύξεως, που δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών τεχνικής συνεργασίας σε δημόσιους φορείς, στον ιδιωτικό τομέα και σε άλλους οργανισμούς στις αναδυόμενες οικονομίες.
- 5 Η σύμβαση υπηρεσιών προσυπογράφηκε επίσης, προς τον σκοπό εξασφάλισης, από τον υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου, υπό την ιδιότητα του δικαιούχου, και θεωρήθηκε από τον προϊστάμενο της αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου (στο εξής: προϊστάμενος της αντιπροσωπείας), υπό την ιδιότητα του χρηματοδότη.
- 6 Το 2011 και το 2012 συνήφθησαν τροποποιητικές συμφωνίες, οι οποίες αφορούσαν ορισμένες διατάξεις και παραρτήματα της συμβάσεως υπηρεσιών. Συναφθείσα, δυνάμει του άρθρου της 3, για ποσό 344 992 ευρώ και διάρκεια 24 μηνών, η εν λόγω σύμβαση, δυνάμει των διαφόρων τροποποιητικών συμφωνιών, είχε τελικά αξία 484 787 ευρώ και διάρκεια λίγο μεγαλύτερη των 36 μηνών, ήτοι έως την 31η Αυγούστου 2012. Σκοπός των τροποποιητικών συμφωνιών ήταν να καλύψουν τα σχετικά με την εκτέλεση των διάφορων καθηκόντων της προσφεύγουσας-ενάγουσας έξοδα, τα οποία εκτίθενται αναλυτικά στα παραρτήματα II και III της εν λόγω συμβάσεως και αφορούν την παροχή υπηρεσιών τεχνικής βοήθειας στη μονάδα διαχείρισεως του προγράμματος στηρίξεως των πολιτιστικών πρωτοβουλιών των PALOP.

- 7 Σε εκτέλεση της συμβάσεως υπηρεσιών, η προσφεύγουσα-ενάγουσα εκπόνησε και υπέγραψε έγγραφο με στοιχεία αναφοράς FED/2010/249-005 και τίτλο «Orçamento-programa de cruzeiro e de encerramento» (προϋπολογιζόμενη δαπάνη λειτουργίας και ολοκλήρωσης του προγράμματος, στο εξής: προϋπολογιζόμενη δαπάνη), το οποίο ενέκρινε ο εθνικός διατάκτης, προσυπέγραψε ο δικαιούχος και θεώρησε ο προϊστάμενος της αντιπροσωπείας.
- 8 Για την εφαρμογή της προϋπολογιζόμενης δαπάνης και την κάλυψη όλων των επιχειρησιακών πτυχών της, ανατέθηκε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα η διαχείριση χρηματοδοτήσεως της τάξεως των 2 531 560 ευρώ.
- 9 Βάσει της συμβάσεως υπηρεσιών και της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα εκτέλεσε τα καθήκοντα που της ανατέθηκαν εντός των ταχθεισών προθεσμιών. Την 31η Αυγούστου 2012, κατά τη λήξη της εν λόγω συμβάσεως, όπως είχε τροποποιηθεί, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δήλωσε δαπάνες ύψους 475 108,25 ευρώ σε σχέση με τη σύμβαση υπηρεσιών και δαπάνες ύψους 1 679 933,71 ευρώ σε σχέση με την υλοποίηση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης.
- 10 Εν συνεχεία, η Επιτροπή ζήτησε τη διενέργεια δύο λογιστικών ελέγχων, εκ των οποίων ο ένας αφορούσε τη σύμβαση υπηρεσιών και ο άλλος την προϋπολογιζόμενη δαπάνη. Στα δύο σχέδια εκθέσεων ελέγχου, τα οποία εκπονήθηκαν αντιστοίχως στις 12 και στις 25 Μαΐου 2014, προσδιορίστηκαν διάφορες δαπάνες οι οποίες χαρακτηρίστηκαν μη επιλέξιμες, συνολικού ποσού 607 072,24 ευρώ, οι οποίες διαμορφώθηκαν, κατόπιν λογιστικής διορθώσεως, σε 607 096,08 ευρώ, για την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, και σε 10 151,17 ευρώ, για τη σύμβαση υπηρεσιών.
- 11 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα διαβίβασε τις παρατηρήσεις της επί των σχεδίων εκθέσεων ελέγχου στις 11 Ιουνίου 2014. Το τελικό κείμενο των εκθέσεων αυτών, το οποίο υποβλήθηκε στις 25 Ιουλίου 2014, περιελάμβανε τα σχόλια του ελεγκτή επί των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας.
- 12 Σε συνέχεια των εκθέσεων αυτών, η αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου υιοθέτησε τα συμπεράσματα του ελεγκτή. Εντούτοις, πριν από την έκδοση αποφάσεως σχετικά με την ανάκτηση του σχετικού με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη ποσού, ήτοι 607 096,08 ευρώ, η προσφεύγουσα-ενάγουσα κλήθηκε, με επιστολή της 29ης Οκτωβρίου 2014, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της στην Επιτροπή. Στις 7 Νοεμβρίου 2014, η προσφεύγουσα-ενάγουσα απάντησε στην επιστολή αυτή.
- 13 Στις 12 Δεκεμβρίου 2014, με επιστολή υπογεγραμμένη από κοινού από τον προϊστάμενο της αντιπροσωπείας και τον εθνικό διατάκτη, οι αντιρρήσεις και τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας απορρίφθηκαν. Στις 14 Δεκεμβρίου 2014, η προσφεύγουσα-ενάγουσα αμφισβήτησε το περιεχόμενο της επιστολής αυτής και επανέλαβε τη θέση της.
- 14 Στις 26 Μαρτίου 2015, η αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου απέστειλε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα το χρεωστικό σημείωμα υπ' αριθ. 4940150201, για ποσό 607 096,08 ευρώ, με τίτλο «Επιστροφή κεφαλαίων, σύμφωνα με την έκθεση ελέγχου». Το χρεωστικό σημείωμα ακολουθήθηκε από επιστολή της 30ής Μαρτίου 2015, κατά την οποία:

«Έχοντας υπόψη την προϋπολογιζόμενη δαπάνη [...] για την οποία η έκθεση ελέγχου προσδιόρισε μη επιλέξιμο ποσό 607 072,24 ευρώ, σας διαβιβάζουμε με χωριστή επιστολή χρεωστικό σημείωμα για το ποσό αυτό. Το άρθρο 40 [του παραρτήματος I της συμβάσεως υπηρεσιών, σχετικά με την επίλυση διαφορών] δεν εφαρμόζεται στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη. Σας ενημερώνουμε ότι διενεργείται επί του παρόντος τεχνική αξιολόγηση και ότι τα αποτελέσματά της θα περιληφθούν στον φάκελο.»

- 15 Με επιστολή της 6ης Μαΐου 2015, η προσφεύγουσα-ενάγουσα αμφισβήτησε την ορθότητα του χρεωστικού σημειώματος και της συνοδευτικής επιστολής της 30ής Μαρτίου 2015. Απέστειλε νέα επιστολή στην Επιτροπή στις 22 Ιουνίου 2015. Κατόπιν αυτού, η προσφεύγουσα-ενάγουσα έλαβε από την Επιτροπή μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με ημερομηνία 24 Ιουνίου 2015, με το οποίο η Επιτροπή την ενημέρωνε ότι θα λάμβανε απάντηση στην επιστολή της το συντομότερο δυνατόν.
- 16 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα προέβαλε άλλες απαιτήσεις έναντι της Επιτροπής, η Επιτροπή αποφάσισε να προβεί σε εκκαθάριση των οφειλόμενων ποσών συμψηφίζοντας τις απαιτήσεις και τις εκκρεμείς οφειλές, διευκρινίζοντας ότι το ποσό που έπρεπε να καταβληθεί, κατά την Επιτροπή, στο πλαίσιο της προϋπολογιζόμενης δαπάνης διαμορφώθηκε τελικώς σε 624 388,73 ευρώ, προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτό 17 292,65 ευρώ για τόκους υπερημερίας.
- 17 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα-ενάγουσα έλαβε από τη Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) Προϋπολογισμού της Επιτροπής έξι αποφάσεις περί συμψηφισμού που αφορούσαν την είσπραξη της απαιτήσεως που συνίσταται στις δαπάνες που χαρακτηρίστηκαν «μη επιλέξιμες» στην έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη (στο εξής: επίδικη απαίτηση). Οι αποφάσεις αυτές είναι οι εξής:
- η απόφαση της 25ης Αυγούστου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 45 581,87 ευρώ (υπόλοιπο απαιτήσεως χωρίς τόκους: 561 514,21 ευρώ)·
 - η απόφαση της 27ης Αυγούστου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 21 639,45 ευρώ (υπόλοιπο απαιτήσεως χωρίς τόκους: 539 874,76 ευρώ)·
 - η απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 48 715,20 ευρώ (υπόλοιπο απαιτήσεως χωρίς τόκους: 491 159,56 ευρώ)·
 - η απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 21 857,97 ευρώ (υπόλοιπο απαιτήσεως χωρίς τόκους: 469 301,59 ευρώ)·
 - η απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 422 302,02 ευρώ (υπόλοιπο απαιτήσεως χωρίς τόκους: 46 999,57 ευρώ)·
 - η απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2015 περί συμψηφισμού ύψους 64 292,22 ευρώ, περιλαμβανομένων τόκων υπερημερίας ύψους 17 292,65 ευρώ (απόσβεση της επίδικης απαιτήσεως).
- 18 Μόλις παρέλαβε την απόφαση της 25ης Αυγούστου 2015, η προσφεύγουσα-ενάγουσα απέστειλε στην αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου επιστολή, με ημερομηνία 26ης Αυγούστου 2015, με την οποία υπενθύμισε το περιεχόμενο της επιστολής της 6ης Μαΐου 2015 και ζήτησε την αναστολή κάθε μέτρου εκτέλεσεως του χρεωστικού σημειώματος εν αναμονή της εξετάσεως της θέσεώς της από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.
- 19 Με επιστολή της 2ας Οκτωβρίου 2015, η οποία εστάλη με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στις 5 Οκτωβρίου 2015, ο προϊστάμενος της αντιπροσωπείας απέρριψε το αίτημα της προσφεύγουσας-ενάγουσας, κλείνοντας την επιστολή με την ακόλουθη φράση:

«Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του σημαντικού ύψους του θεωρούμενου ως αμφισβητούμενου ποσού, διεξάγονται περαιτέρω μελέτες για τις οποίες θα ενημερωθείτε.»

Νομικό και συμβατικό πλαίσιο

- 20 Το ΕΤΑ θεσπίστηκε για τη χρηματοδότηση της συνεργασίας με τα κράτη ΑΚΕ, αρχικά μέσω παραρτήματος της Συνθήκης ΕΟΚ και εν συνεχεία μέσω εσωτερικών συμφωνιών των κρατών μελών στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέχρι σήμερα, υπήρξαν ένδεκα διαδοχικά ΕΤΑ και οι εσωτερικές συμφωνίες σχετικά με τα εν λόγω ΕΤΑ συνήφθησαν για διάρκεια που αντιστοιχούσε σε εκείνη των διάφορων συμφωνιών και συμβάσεων με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη αυτής δημιούργησαν την ειδική αυτή εταιρική σχέση με τα κράτη ΑΚΕ. Τα ποσά με τα οποία χρηματοδοτήθηκαν τα ΕΤΑ δεν ενεγράφησαν στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και, για τον λόγο αυτό, η διαχείριση κάθε ΕΤΑ ρυθμίστηκε με ειδικό δημοσιονομικό κανονισμό.
- 21 Η υπό κρίση προσφυγή-αγωγή εντάσσεται στο πλαίσιο της εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού, της 27ης Μαρτίου 2003, ο οποίος εφαρμόζεται στο 9ο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΕ 2003, L 83, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 309/2007 του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2007 (ΕΕ 2007, L 82, σ. 1) (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ).
- 22 Εντούτοις, όπως προκύπτει από το άρθρο 156 του κανονισμού (ΕΚ) 215/2008 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2008, για τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στο δέκατο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΕ 2008, L 78, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 370/2011 του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2011 (ΕΕ 2011, L 102, σ. 1) (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ), για τις πράξεις που χρηματοδοτήθηκαν, μεταξύ άλλων, από το ένατο ΕΤΑ ισχύουν οι διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, από την έναρξη ισχύος αυτού, στις 20 Μαρτίου 2008, όσον αφορά τους οικονομικούς φορείς, τις πράξεις εσόδων, την εκκαθάριση, την εντολή πληρωμής και την πληρωμή των δαπανών, τα συστήματα πληροφορικής, την απόδοση των λογαριασμών καθώς και τον εξωτερικό έλεγχο και την απαλλαγή.
- 23 Ακολούθως, από τις 6 Μαρτίου 2015, στις πράξεις που χρηματοδοτήθηκαν από προγενέστερα ΕΤΑ εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2015/323 του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 2015, σχετικά με τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στο 11ο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΕ 2015, L 58, σ. 1), με την επιφύλαξη υφιστάμενων νομικών δεσμεύσεων. Εν προκειμένω, οι διατάξεις του κανονισμού 2015/323 δεν εφαρμόστηκαν στις πράξεις που χρηματοδότησε η Επιτροπή κατ' εφαρμογή της συμφωνίας χρηματοδότησεως, δεδομένου ότι αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο νομικών δεσμεύσεων προγενέστερων της ενάρξεως ισχύος του εν λόγω κανονισμού.

Σύμβαση υπηρεσιών και προϋπολογιζόμενη δαπάνη

- 24 Η σύμβαση υπηρεσιών συνήφθη βάσει του άρθρου 5 της συμφωνίας χρηματοδότησεως, κατ' εφαρμογή του οποίου ο οικείος εθνικός διατάκτης έπρεπε να συνάψει συμβάσεις υπηρεσιών με τους επιλεγέντες οργανισμούς, στους οποίους ανατέθηκε η εκπόνηση κατάλληλων προϋπολογιζόμενων δαπανών (αρχικά «εκκινήσεως», εν συνεχεία «λειτουργίας» και, τέλος, «ολοκληρώσεως» του προγράμματος), πριν την 18η Δεκεμβρίου 2010.
- 25 Κατά το άρθρο 80, παράγραφος 4, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη είναι «έγγραφο που καθορίζει τα απαιτούμενα υλικά μέσα και ανθρώπινους πόρους, τον προϋπολογισμό καθώς και τις τεχνικές και διοικητικές λεπτομέρειες εκτέλεσης ενός έργου».
- 26 Ο ορισμός αυτός περιλαμβανόταν επίσης στο σημείο 2.4.1 του πρακτικού οδηγού των διαδικασιών που εφαρμόζονται στις προϋπολογιζόμενες δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ και τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2009 (στο εξής: οδηγός).

Λογιστικοί και άλλοι έλεγχοι της Επιτροπής

- 27 Τα άρθρα 12 και 13 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ αφορούσαν τον έλεγχο που ασκεί η Επιτροπή στο πλαίσιο της δημοσιονομικής διαχείρισης των σχεδίων και προγραμμάτων που στηρίζει το εν λόγω ΕΤΑ.
- 28 Το άρθρο 13, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ προέβλεπε, μεταξύ άλλων, τα εξής:
- «Η υλοποίηση από τα κράτη ΑΚΕ [...] ενεργειών χρηματοδοτούμενων με πόρους του ΕΤΑ υπόκειται στον έλεγχο της Επιτροπής, ο οποίος μπορεί να ασκείται είτε με εκ των προτέρων έγκριση είτε με εκ των υστέρων έλεγχο είτε με συνδυασμό των δύο αυτών διαδικασιών [...]».
- 29 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 18 του παραρτήματος I της συμφωνίας χρηματοδότησεως θέσπισε, υπέρ της Επιτροπής, πλείονα συστήματα για την επαλήθευση και τον έλεγχο της χρήσεως των διατεθέντων κεφαλαίων. Αυτά περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα διενέργειας πλήρους λογιστικού ελέγχου, εφόσον ήταν αναγκαίο, βάσει των δικαιολογητικών εγγράφων των λογαριασμών και των λογιστικών εγγράφων και κάθε άλλου εγγράφου σχετικού με τη χρηματοδότηση του σχεδίου ή του προγράμματος, και τούτο έως τη λήξη επταετούς περιόδου από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής. Βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 4, του εν λόγω παραρτήματος, οι λογιστικοί και άλλοι έλεγχοι μπορούσαν «να εκτείνονται στους αντισυμβαλλομένους και υπεργολάβους που έτυχαν χρηματοδότησεως από κοινοτικά κεφάλαια». Η διενέργεια οικονομικών ελέγχων προβλεπόταν επίσης από το άρθρο 4, παράγραφος 5, του παραρτήματος II της συμφωνίας χρηματοδότησεως καθώς και από το άρθρο 25, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της συμβάσεως υπηρεσιών.
- 30 Εξάλλου, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 15, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, οι δαπάνες που πραγματοποιούνται δυνάμει αυτής υπόκεινται επίσης σε οικονομικό έλεγχο, στο πλαίσιο του οποίου οι ελεγκτές μπορούν να προβούν σε κάθε λογιστική, τεχνική, διοικητική και νομική επαλήθευση την οποία κρίνουν σκόπιμη ή αναγκαία.

Είσπραξη απαιτήσεων

- 31 Όσον αφορά τις απαιτήσεις που τυχόν βεβαιώθηκαν από την Επιτροπή ή τον εθνικό διατάκτη, αυτές ρυθμιζόνταν αρχικά από τα άρθρα 41 έως 47 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ και εν συνεχεία, από την έναρξη ισχύος του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, στις 20 Μαρτίου 2008, από τα άρθρα 63 έως 65 του κανονισμού αυτού.
- 32 Το άρθρο 65, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ επαναλάμβανε το περιεχόμενο του άρθρου 46, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ. Οι διατάξεις αυτές, όπως και το άρθρο 80, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 298, σ. 1), αναγνώριζαν στον υπόλογο της Επιτροπής την εξουσία να προβεί σε είσπραξη κατά συμψηφισμό και κατά το οφειλόμενο ποσό των απαιτήσεων του ΕΤΑ ή της Ένωσης έναντι κάθε οφειλέτη ο οποίος είναι ο ίδιος κάτοχος βέβαιης, εκκαθαρισμένης και απαιτητής απαιτήσεως έναντι του ΕΤΑ ή της Ένωσης.

Μη επιλέξιμες δαπάνες

- 33 Στο σημείο 3.3.2 του οδηγού, τα είδη δαπανών που καλύπτονται από τις προϋπολογιζόμενες δαπάνες διακρίνονται από τις δαπάνες που καλύπτονται από τις συμβάσεις υπηρεσιών ως εξής:

«Σε περίπτωση ιδιωτικών πράξεων εκτελούμενων με έμμεση επιστασία σε αποκεντρωμένη βάση (μόνο ΕΤΑ), οι δαπάνες προσωπικού της οικείας οντότητας καθώς και οι λειτουργικές δαπάνες αυτής οι οποίες είναι αναγκαίες για τη δημοσιονομική διαχείριση του τμήματος παγίων προκαταβολών του προϋπολογισμού των διάφορων προϋπολογιζόμενων δαπανών δεν μπορούν να χρηματοδοτούνται από το τμήμα παγίων προκαταβολών του προϋπολογισμού των προϋπολογιζόμενων δαπανών, δεδομένου ότι οι δαπάνες αυτές καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της σύμβασης υπηρεσιών που συνήφθη με την οντότητα αυτή.»

- 34 Όσον αφορά, πρώτον, την ανάκτηση των ποσών που διατέθηκαν βάσει της επίμαχης στην υπό κρίση προσφυγή σύμβασης υπηρεσιών, το άρθρο 31, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της εν λόγω σύμβασης όριζε τα εξής:

«Ο δικαιούχος [της σύμβασης υπηρεσιών] δεσμεύεται να επιστρέψει στην αναθέτουσα αρχή τα ποσά που τυχόν καταβλήθηκαν σε αυτόν [στο πλαίσιο της σύμβασης υπηρεσιών] επιπλέον του τελικού οφειλόμενου ποσού το αργότερο έως την καταληκτική ημερομηνία που προσδιορίζεται στο χρεωστικό σημείωμα, ήτοι 45 ημέρες από την ημερομηνία εκδόσεως του εν λόγω χρεωστικού σημειώματος.»

- 35 Συναφώς, το άρθρο 31, παράγραφος 3, του παραρτήματος I της σύμβασης υπηρεσιών προέβλεπε ότι η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να προβεί σε είσπραξη των οφειλόμενων σε αυτήν ποσών μέσω συμψηφισμού με ποσά οφειλόμενα στον δικαιούχο εξ οιασδήποτε αιτίας και ότι η Επιτροπή, ως χρηματοδότης, μπορούσε, αν είναι αναγκαίο, να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή.

- 36 Όσον αφορά, δεύτερον, την ανάκτηση των ποσών που διατέθηκαν βάσει της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, το άρθρο 4, παράγραφος 14, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης διευκρίνιζε ότι τα ποσά που αντιστοιχούν στις μη επιλέξιμες δαπάνες έπρεπε να επιστραφούν αμελλητί από τον υπεύθυνο πάγιων προκαταβολών και από τον υπόλογο ή, ενδεχομένως, από τη μνημονευόμενη στο σημείο 4.2 της προϋπολογιζόμενης δαπάνης οντότητα, ήτοι την προσφεύγουσα-ενάγουσα.

- 37 Κατά την εισαγωγική παράγραφο του σημείου 4 της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, οι σχετικές με την εκτέλεση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης τεχνικές διατάξεις έπρεπε να τηρούν τους κανόνες και τις διαδικασίες που εκτίθενται στον οδηγό. Στο σημείο 3.4.1 αυτού προβλέπονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Η έγκριση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης από τον προϊστάμενο της αντιπροσωπείας υποδηλώνει τη συμφωνία του όσον αφορά τη χρηματοδότηση [...] στο μέτρο που τηρούνται οι κανόνες και οι διαδικασίες που προβλέπονται στον παρόντα πρακτικό οδηγό. Σε περίπτωση μη τήρησης των εν λόγω κανόνων και διαδικασιών, οι σχετικές με τις επίμαχες πράξεις δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

- 38 Εξάλλου, στο σημείο 4.1.2 του οδηγού προβλεπόταν ότι, «για να είναι επιλέξιμες, οι δαπάνες [έπρεπε] να σχετίζονται με την υλοποίηση δράσεων της δεόντως εγκριθείσας και ήδη υπογραφείσας προϋπολογισμένης δαπάνης».

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 39 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Νοεμβρίου 2015, η προσφεύγουσα-ενάγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή-αγωγή.

- 40 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, στις 22 Ιανουαρίου 2016, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση δυνάμει του άρθρου 130, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Η προσφεύγουσα-ενάγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως στις 21 Μαρτίου 2016.
- 41 Με διάταξη της 30ής Μαΐου 2016, το όγδοο τμήμα του Γενικού Δικαστηρίου (παλαιά σύνθεση) αποφάσισε να εξετάσει την ένσταση μαζί με την ουσία της υποθέσεως.
- 42 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να κρίνει την προσφυγή-αγωγή παραδεκτή·
 - να ακυρώσει τις «αποφάσεις περί συμψηφισμού της Επιτροπής [...] οι οποίες περιέχονται στα από 25 Αυγούστου, 27 Αυγούστου, 7 Σεπτεμβρίου, 16 Σεπτεμβρίου και 23 Σεπτεμβρίου 2015 έγγραφα της και αφορούν την ανάκτηση του ποσού των 624 388,73 ευρώ»·
 - να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει το ποσό των 624 388,73 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας, με το επιτόκιο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) προσαυξημένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες·
 - να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, η οποία αποτιμάται στο συμβολικό ποσό του ενός ευρώ·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 43 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- κυρίως, να απορρίψει την προσφυγή-αγωγή ως απαράδεκτη·
 - επικουρικώς, να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο να εκδικάσει την προσφυγή-αγωγή·
 - όλως επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή-αγωγή·
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα-ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του αντικειμένου της προσφυγής-αγωγής

- 44 Με την ένσταση που προέβαλε, η Επιτροπή υποστηρίζει, προκαταρκτικώς, ότι το αντικείμενο της υπό κρίση προσφυγής-αγωγής πρέπει να περιοριστεί στο αίτημα ακυρώσεως πέντε εκ των έξι αποφάσεων συμψηφισμού που μνημονεύονται στη σκέψη 17 ανωτέρω, καθόσον η προσφεύγουσα-ενάγουσα παρέλειψε να προσβάλει, με το δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής, την απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2015. Κατά την Επιτροπή, εξ αυτού προκύπτει ότι το ποσό που πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της προσφυγής-αγωγής πρέπει να περιοριστεί σε 560 096,51 ευρώ.
- 45 Με τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν αμφισβητεί την παράλειψη της αποφάσεως της 25ης Σεπτεμβρίου 2015 στα αιτήματα του δικογράφου της προσφυγής-αγωγής. Επισημαίνει, όμως, ότι το ποσό του οποίου την καταβολή αξιώνει συνεπάγεται κατ' ανάγκη τη συνεκτίμηση της αποφάσεως αυτής στο αντικείμενο της προσφυγής-αγωγής.

Επιπλέον, κατά την προσφεύγουσα-ενάγουσα, στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής γίνεται ρητή μνεία στην απόφαση αυτή ως περιλαμβανομένη στις αποφάσεις κατά των οποίων ασκείται η προσφυγή-αγωγή.

- 46 Δυνάμει του άρθρου 76, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να προσδιορίζει το αντικείμενο της διαφοράς, τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα που προβάλλονται και να περιλαμβάνει συνοπτική έκθεση των εν λόγω ισχυρισμών. Οι σχετικές αναφορές πρέπει να είναι αρκούτσως σαφείς και ακριβείς προκειμένου ο καθός να μπορεί να προετοιμάσει την άμυνά του και το Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Επομένως, τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται μια προσφυγή πρέπει να προκύπτουν κατά τρόπο συνεπή και κατανοητό από το ίδιο το κείμενο του δικογράφου της προσφυγής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Απριλίου 2015, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-317/13 και C-679/13, EU:C:2015:223, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 47 Εν προκειμένω, στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής, η προσφεύγουσα-ενάγουσα επισημαίνει με σαφή και όχι διφορούμενο τρόπο το ποσό που ζητεί να της επιστραφεί, το οποίο περιλαμβάνει το ποσό που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως της 25ης Σεπτεμβρίου 2015. Επίσης, στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής, η απόφαση αυτή μνημονεύεται τουλάχιστον άπαξ ως μια από τις «αποφάσεις που αφορά η παρούσα προσφυγή-αγωγή».
- 48 Επομένως, η παράλειψη της αποφάσεως της 25ης Σεπτεμβρίου 2015 στα μέρη του δικογράφου της προσφυγής-αγωγής που αφορούν τα αιτήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας δεν επηρεάζει το αντικείμενο της προσφυγής-αγωγής.
- 49 Συγκεκριμένα, από το δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής προκύπτει σαφώς ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην ακύρωση του συνόλου των αποφάσεων περί συμψηφισμού που μνημονεύονται στη σκέψη 17 ανωτέρω, οι οποίες έχουν όλες ως αντικείμενο την είσπραξη της επίδικης απαιτήσεως, και τούτο όχι μόνο παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του, αλλά παρέχει και στην Επιτροπή τη δυνατότητα να προετοιμάσει την άμυνά της. Εξάλλου, στα υπομνήματά της, η Επιτροπή αντέκρουσε τα επιχειρήματα αυτά αναφερόμενη στην εν λόγω απαίτηση στο σύνολό της.
- 50 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση προσφυγή-αγωγή αφορά το σύνολο των αποφάσεων περί συμψηφισμού που μνημονεύονται στη σκέψη 17 ανωτέρω (στο εξής: προσβαλλόμενες αποφάσεις).
- 51 Επομένως, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα που προέβαλε, προκαταρκτικώς, η Επιτροπή με την ένσταση κατά την οποία το αντικείμενο της προσφυγής-αγωγής πρέπει να περιοριστεί σε αίτημα ακυρώσεως πέντε εκ των έξι προσβαλλομένων αποφάσεων.

Επί της αρμοδιότητας του Γενικού Δικαστηρίου και επί του παραδεκτού

- 52 Προς στήριξη της ενστάσεως, η Επιτροπή προβάλλει τρία επιχειρήματα.
- 53 Πρώτον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή-αγωγή είναι απαράδεκτη λόγω απουσίας στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής ειδικών λόγων ακυρώσεως σχετικών με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Συναφώς, διατείνεται ότι οι λόγοι που προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα στοχεύουν μόνο στην αμφισβήτηση του βασίμου της επίδικης απαιτήσεως και όχι της νομικής και οικονομικής ορθότητας των πράξεων συμψηφισμού που αποτελούν αντικείμενο των εν λόγω αποφάσεων.
- 54 Δεύτερον, η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο να εκδικάσει την προσφυγή-αγωγή, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν μπορούν να καταλογιστούν σε αυτήν. Υποστηρίζει, αφενός, ότι παρενέβη μόνο με σκοπό να

διασφαλίσει τη χρηματοδότηση του προγράμματος και, αφετέρου, ότι ο υπόλογος της Επιτροπής ενήργησε υποκαθιστώντας τον εθνικό διατάκτη, στον οποίο εξακολουθούν να καταλογίζονται οι εν λόγω αποφάσεις.

- 55 Τρίτον, η Επιτροπή εκτιμά ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα προέβη σε «καταστρατήγηση διαδικασίας». Κατά την Επιτροπή, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν, κατ' ουσίαν, τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ της προσφεύγουσας-ενάγουσας και των αρμόδιων αρχών της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου, με αποτέλεσμα, ελλείψει ρήτρας διαιτησίας, η προσφεύγουσα-ενάγουσα να μην μπορεί να ασκήσει την προσφυγή-αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 56 Στις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι είναι όντως αποδέκτης των προσβαλλομένων αποφάσεων. Οι αποφάσεις αυτές δεν εμπίπτουν σε συμβατικό πλαίσιο και εκδόθηκαν από την Επιτροπή, η οποία ενήργησε δυνάμει των αρμοδιοτήτων της, στο πλαίσιο της ασκήσεως δημόσιας εξουσίας.
- 57 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα προέβη σε «καταστρατήγηση διαδικασίας», επισημαίνεται ότι η υπό κρίση προσφυγή-αγωγή βασίζεται εν μέρει στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ και έχει, μεταξύ άλλων, ως αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων. Προς στήριξη της προσφυγής-αγωγής, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προέβαλε, κατ' ουσίαν, πέντε λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος αντλείται από «έλλειψη νομικής βάσεως», ο δεύτερος αντλείται από παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως αδικαιολόγητου πλουτισμού, ο τρίτος αντλείται από μη άσκηση της διακριτικής ευχέρειας δυνάμει των άρθρων 42, 44, 45 και 47 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, ο τέταρτος αντλείται από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως και ο πέμπτος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή όσον αφορά πλείονες διαπιστώσεις της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.
- 58 Επομένως, οι περιεχόμενες στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής ρητές παραπομπές στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ και οι τίτλοι των προσβαλλομένων λόγων ακυρώσεως καλούν το Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τις αρμοδιότητές του όσον αφορά τον έλεγχο νομιμότητας των προσβαλλομένων αποφάσεων. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, πράξη με την οποία η Επιτροπή προβαίνει, όπως σε καθεμία από τις εν λόγω αποφάσεις, σε εξώδικο συμψηφισμό μεταξύ των οφειλών και των απαιτήσεων που απορρέουν από διαφορετικές έννομες σχέσεις με το ίδιο πρόσωπο συνιστά πράξη δεκτική προσφυγής κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως. Στο πλαίσιο τέτοιας προσφυγής ακυρώσεως εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να εξετάσει τη νομιμότητα μίας ή περισσότερων αποφάσεων συμψηφισμού, λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων που συνίστανται σε μη πραγματική καταβολή των επιδίκων ποσών στην προσφεύγουσα-ενάγουσα (βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Technion* και *Technion Research & Development Foundation* κατά Επιτροπής, Τ-216/12, ΕΥ:Τ:2015:746, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 59 Εντούτοις, προβάλλοντας λόγο ακυρώσεως ο οποίος αντλείται από «έλλειψη νομικής βάσεως» και λόγο ο οποίος αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή σε σχέση με πλείονες διαπιστώσεις της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η προσφεύγουσα-ενάγουσα ζητεί κατ' ουσίαν από το Γενικό Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν μπορούσαν να θεμελιωθούν στην επίδικη απαίτηση. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του λόγου που αντλείται από «έλλειψη νομικής βάσεως», η προσφεύγουσα-ενάγουσα προσάπτει, μεταξύ άλλων, στην Επιτροπή ότι την όρισε οφειλέτη της εν λόγω απαιτήσεως, της οποίας τον απαιτητό χαρακτήρα αμφισβητεί.
- 60 Επομένως, στην πραγματικότητα, η υπό κρίση προσφυγή-αγωγή αποβλέπει όχι μόνο στην ακύρωση των προσβαλλομένων αποφάσεων, στην καταδίκη της Επιτροπής στην καταβολή του ποσού των 624 388,73 ευρώ και στην ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα, αλλά και στην αναγνώριση από το Γενικό Δικαστήριο ότι η Ένωση δεν έχει έναντι της

προσφεύγουσας-ενάγουσας την επίδικη απαίτηση (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Technion και Technion Research & Development Foundation κατά Επιτροπής, T-216/12, EU:T:2015:746, σκέψεις 54 και 55).

- 61 Πάντως, όσον αφορά τη φύση της επίδικης απαιτήσεως, αφενός, επισημαίνεται ότι δεν υφίσταται συμβατική σχέση μεταξύ της Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Επιτροπή, και της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Αντισυμβαλλόμενος στη σύμβαση υπηρεσιών, κατ' εφαρμογή της οποίας η προσφεύγουσα-ενάγουσα εκπόνησε την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, είναι ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου και όχι η Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή. Όσον αφορά την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η προσφεύγουσα-ενάγουσα επισήμανε, με τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως, ότι δεν πρόκειται για σύμβαση, αλλά για έγγραφο προγραμματισμού το οποίο στοχεύει στη διαχείριση των καταβαλλομένων από την Επιτροπή κεφαλαίων σύμφωνα με τον προϋπολογισμό που καταρτίζεται μερίμνη της και δεν δημιουργεί αμοιβαίες δεσμεύσεις έναντι της Επιτροπής. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επισήμανε ότι συμμερίζεται την άποψη της προσφεύγουσας-ενάγουσας επί του ζητήματος αυτού. Χαρακτήρισε την προϋπολογιζόμενη δαπάνη μονομερή πράξη η οποία μπορεί να εξομοιωθεί με δήλωση βουλήσεως της προσφεύγουσας-ενάγουσας, με την οποία αυτή κατέστη υπεύθυνη για την ορθή εκτέλεση του σχεδίου.
- 62 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι από το άρθρο 54, παράγραφος 4, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ προκύπτει ότι οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες συνιστούν «μεμονωμένες νομικές δεσμεύσεις» και ότι συνάπτονται από το δικαιούχο κράτος ΑΚΕ ή τη δικαιούχο υπερπόντια χώρα ή έδαφος (ΥΧΕ) ή από την Επιτροπή εξ ονόματος και για λογαριασμό τους. Ως εκ τούτου, η απλή περίπτωση ότι ο προϊστάμενος της αντιπροσωπείας υπέγραψε «προς τον σκοπό εγκρίσεως» την προϋπολογιζόμενη δαπάνη δεν μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για σύμβαση μεταξύ της προσφεύγουσας-ενάγουσας και της Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Επιτροπή, καθόσον κάτι τέτοιο θα προσέκρουε στο ίδιο το γράμμα της εν λόγω διατάξεως.
- 63 Επιπλέον, η καταβολή από την Επιτροπή της χρηματοδότησεως που διατέθηκε για την προϋπολογιζόμενη δαπάνη συνιστούσε εκτέλεση της υποχρέωσης πληρωμής την οποία αυτή υπείχε από το άρθρο 54, παράγραφος 3, στοιχείο α', του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ, χωρίς να προβλέπεται τέτοια υποχρέωση στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη. Υπό τις συνθήκες αυτές ούτε τα δικαιώματα της Επιτροπής που αφορούν τις απορρέουσες από τη χρηματοδότηση αυτή απαιτήσεις μπορούν να απορρέουν από την προϋπολογιζόμενη δαπάνη και εντάσσονται μόνο στο πλαίσιο της ασκήσεως των εξουσιών που αναγνωρίζει στην Επιτροπή το δίκαιο της Ένωσης δυνάμει των διάφορων δημοσιονομικών κανονισμών που διέπουν τους πόρους που διατίθενται στα ΕΤΑ.
- 64 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι η επίδικη απαίτηση θεμελιώθηκε μόνο στις διαπιστώσεις της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η οποία είχε εκπονηθεί βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 15, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης και του άρθρου 4, παράγραφος 5, της συμφωνίας χρηματοδότησεως, χωρίς παραπομπή στις διατάξεις της συμβάσεως υπηρεσιών. Εξάλλου, από το σημείο 2.5 της εκθέσεως αυτής προκύπτει ότι αυτή αφορούσε μόνο τις μη επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της διαχειρίσεως του προϋπολογισμού που απαρτίζεται από τις χρηματοδοτικές συνεισφορές της Ένωσης υπό μορφή πάγιων προκαταβολών. Επομένως, η έκθεση αυτή δεν περιελάμβανε τις δαπάνες που καλύπτει η εν λόγω σύμβαση, ήτοι τις δαπάνες προσωπικού της προσφεύγουσας-ενάγουσας και τις λειτουργικές δαπάνες της οι οποίες είναι αναγκαίες για τη δημοσιονομική διαχείριση του τμήματος παγίων προκαταβολών του προϋπολογισμού της προϋπολογιζόμενης δαπάνης.

- 65 Επομένως, το ζήτημα της υπάρξεως της επίδικης απαιτήσεως δεν εμπίπτει ούτε στο συμβατικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη σύναψη της συμβάσεως υπηρεσιών μεταξύ της προσφεύγουσας-ενάγουσας και του εθνικού διατάκτη ούτε στην ερμηνεία των διατάξεων συμβάσεως ή οποιασδήποτε συμφωνίας επιδοτήσεως, συναφθείσας μεταξύ της προσφεύγουσας-ενάγουσας και της Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Επιτροπή.
- 66 Υπό τις συνθήκες αυτές, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν προέβη σε «καταστρατήγηση διαδικασίας» υποβάλλοντας στο Γενικό Δικαστήριο το αίτημα ακυρώσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων. Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία, μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ στην περίπτωση που η προσβαλλόμενη πράξη αποσκοπεί στην παραγωγή δεσμευτικών έννομων αποτελεσμάτων εκτός των ορίων συμβατικής σχέσεως που συνδέει τους συμβαλλομένους, αποτελεσμάτων που συναρτώνται προς την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας, που απονέμονται στο θεσμικό όργανο ως διοικητική αρχή (διάταξη της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, *Investigación y Desarrollo en Soluciones y Servicios IT κατά Επιτροπής*, C-102/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:737, σκέψη 55· βλ. επίσης, υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής*, C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψη 20).
- 67 Εξάλλου, όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν μπορούν να καταλογιστούν σε αυτήν, στο μέτρο που τις εξέδωσε υποκαθιστώντας τον εθνικό διατάκτη, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι δημοσιονομικές διατάξεις που εφαρμόζονται στους πόρους του ΕΤΑ, ήτοι το άρθρο 46, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ και το άρθρο 80, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, για την είσπραξη απαιτήσεων μέσω συμψηφισμού, δεν προέβλεπαν καθεστώς υποκαταστάσεως. Τέτοιο καθεστώς προβλεπόταν μόνο από το άρθρο 31, παράγραφος 1, της συμβάσεως υπηρεσιών. Εντούτοις, από τη σκέψη 64 ανωτέρω προκύπτει ότι οι διατάξεις της εν λόγω συμβάσεως δεν εφαρμόζονταν για την είσπραξη της επίδικης απαιτήσεως. Εν πάση περιπτώσει, εφόσον η υποκατάσταση παρέχει τη δυνατότητα μεταβιβάσεως απαιτήσεως σε υποκατάστατο δανειστή, ο οποίος καθίσταται δικαιούχος των δικαιωμάτων που σχετίζονται με την απαίτηση, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εξακολουθούν να καταλογίζονται στην Επιτροπή, ακόμη και σε περίπτωση υποκαταστάσεως.
- 68 Τέλος, το επιχείρημα της Επιτροπής περί απαραδέκτου των αιτημάτων ακυρώσεως της προσφεύγουσας-ενάγουσας δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Βάσει του άρθρου 63, παράγραφοι 2 και 3, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, η επαλήθευση από τον αρμόδιο διατάκτη και τον αρμόδιο υπόλογο του βέβαιου, εκκαθαρισμένου και απαιτητού χαρακτήρα της απαιτήσεως συνιστά προαπαιτούμενο για την έκδοση αποφάσεως περί εισπράξεως και τούτο ισχύει, a fortiori, στην περίπτωση αποφάσεως περί συμψηφισμού απαιτήσεων βάσει του άρθρου 65 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ. Επομένως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να αμφισβητήσει την ύπαρξη της απαιτήσεως που έχει η Επιτροπή έναντι αυτής, δεδομένου ότι η απαίτηση αυτή συνιστά την ίδια τη νομική βάση των προσβαλλομένων αποφάσεων.
- 69 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιληφθεί της υπό κρίση διαφοράς. Η ένσταση της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί και η προσφυγή-αγωγή πρέπει να κριθεί παραδεκτή στο σύνολό της.

Επί της ουσίας

Επί των ακυρωτικών αιτημάτων

- 70 Ο πρώτος, ο τρίτος και ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να εξεταστούν πριν από τον τέταρτο λόγο, ο οποίος αντλείται από παράβαση των διαδικαστικών εγγυήσεων, στο μέτρο που οι λόγοι αυτοί αφορούν την «έλλειψη ακριβούς νομικής βάσεως» για τις αξιώσεις της Επιτροπής καθώς και την έκταση της διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής βάσει των δημοσιονομικών διατάξεων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαχείρισης των πόρων του ΕΤΑ και σκοπούν στη διαπίστωση ότι αυτή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως αποδεχόμενη ορισμένες διαπιστώσεις της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.
- 71 Ο δε δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της ανάλυσεως του αιτήματος αποδόσεως των ποσών που προβάλλεται ότι σχετίζονται με αδικαιολόγητο πλουτισμό της Επιτροπής, πλέον τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο αναφοράς της ΕΚΤ προσαυξημένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες. Το συγκεκριμένο αίτημα θα εξεταστεί μετά τα ακυρωτικά αιτήματα.

– *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από «έλλειψη νομικής βάσεως»*

- 72 Πρώτον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι, με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή δεν προσδιόρισε ακριβή «νομική βάση» για τις αξιώσεις της και, ως εκ τούτου, παραβίασε την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συναφώς, η προσφεύγουσα-ενάγουσα στηρίζεται στις επιστολές της 29ης Οκτωβρίου και της 12ης Δεκεμβρίου 2014 καθώς και της 2ας Οκτωβρίου 2015, στις οποίες, προκειμένου να δικαιολογήσει την ύπαρξη απαιτήσεως της Ένωσης έναντι της προσφεύγουσας-ενάγουσας, η Επιτροπή αναφέρθηκε μόνον στα άρθρα 28 έως 31 των γενικών όρων της συμβάσεως υπηρεσιών καθώς και στους «δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στο [ένατο] ΕΤΑ», χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση.
- 73 Δεύτερον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα διατείνεται ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί οφειλέτης της επίδικης απαιτήσεως, στο μέτρο που ενήργησε ως διαμεσολαβητής μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου, σε σχέση με το οποίο αποτελεί νομικώς διακριτή οντότητα. Υποστηρίζει ότι το άρθρο 46 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ δεν επιτρέπει την είσπραξη απαιτήσεως από ιδιωτική οντότητα η οποία παρεμβαίνει στο πλαίσιο πράξεως εκτελούμενης με έμμεση επιστασία σε αποκεντρωμένη βάση και δεν είναι δικαιούχος των οικείων ποσών. Κατά την προσφεύγουσα-ενάγουσα, από το άρθρο 3 του παραρτήματος Ι της συμφωνίας χρηματοδοτήσεως προκύπτει ότι το δικαιούχο κράτος παραμένει υπεύθυνο έναντι της Επιτροπής για την υλοποίηση του προγράμματος. Συναφώς, η προσφεύγουσα-ενάγουσα διευκρινίζει ότι τα ποσά που χαρακτηρίστηκαν μη επιλέξιμα στο πλαίσιο της προϋπολογιζόμενης δαπάνης δεν χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη των εξόδων της και δεν διατέθηκαν σε οποιοδήποτε περιθώριο κέρδους.
- 74 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Υποστηρίζει ότι το άρθρο 13, παράγραφος 3, και τα άρθρα 42 έως 47 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ παρείχαν στον υπόλογό της την εξουσία να προβεί σε είσπραξη της επίδικης απαιτήσεως και συνιστούσαν, επομένως, τη νομική βάση των προσβαλλομένων αποφάσεων. Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να θεωρηθεί απλός χρηματοοικονομικός διαμεσολαβητής και ήταν πλήρως υπεύθυνη για τη διαχείριση των κεφαλαίων που διατέθηκαν στο πλαίσιο της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 80 του εν λόγω κανονισμού, του οποίου η παράγραφος 3 όριζε ότι «ο εμπλεκόμενος οργανισμός [ιδιωτικού δικαίου] αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση και την εκτέλεση έργου ή προγράμματος αντί του εθνικού διατάκτη».

- 75 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου περιλαμβάνεται στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, την τήρηση των οποίων οφείλει να διασφαλίζει το Γενικό Δικαστήριο. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η δεσμευτικότητα κάθε πράξεως που προορίζεται να παραγάγει έννομα αποτελέσματα πρέπει να απορρέει από διάταξη του δικαίου της Ένωσης, η οποία πρέπει να αναφέρεται ρητά ως νομική της βάση και η οποία προβλέπει τη νομική μορφή την οποία πρέπει να περιβληθεί η πράξη αυτή (βλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2007, Ιταλία κατά Επιτροπής, T-308/05, EU:T:2007:382, σκέψη 123 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η υποχρέωση αυτή ισχύει *a fortiori* για τις αποφάσεις που απευθύνονται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα προβλεπόμενα στο άρθρο 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 76 Εντούτοις, η παράλειψη μνείας της ακριβούς νομικής βάσεως πράξεως ή αποφάσεως δεν συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια, όταν η νομική αυτή βάση μπορεί να καθοριστεί βάσει άλλων στοιχείων της επίμαχης πράξεως ή αποφάσεως. Ωστόσο, η ακριβής μνεία της νομικής βάσεως είναι απαραίτητη όταν, σε περίπτωση που ελλείπει, οι ενδιαφερόμενοι και το αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης παραμένουν σε αβεβαιότητα ως προς την ακριβή νομική βάση (αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 1987, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, 45/86, EU:C:1987:163, σκέψη 9, και της 12ης Δεκεμβρίου 2007, Ιταλία κατά Επιτροπής, T-308/05, EU:T:2007:382, σκέψη 124).
- 77 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις περιέχουν, στην αντίστοιχη υποσημείωσή τους, ρητή αναφορά στο άρθρο 65 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ και στο άρθρο 80 του κανονισμού 966/2012.
- 78 Ωστόσο, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 65 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, η διάταξη αυτή παρέχει, δυνάμει της παραγράφου της 2, στην Επιτροπή τη δυνατότητα να προβεί σε είσπραξη των απαιτήσεων του ΕΤΑ μέσω συμψηφισμού.
- 79 Όσον αφορά το άρθρο 80 του κανονισμού 966/2012, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι η παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της διατάξεως αυτής αντικατέστησε το άρθρο 83 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση του Δημοσιονομικού Κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 2002, L 357, σ. 1), το οποίο ίσχυε κατ' αναλογία στην εφαρμογή του άρθρου 65, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 7, του κανονισμού αυτού.
- 80 Εξ αυτού συνάγεται ότι, στο μέτρο που οι προσβαλλόμενες αποφάσεις στηρίζονταν στο άρθρο 65 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ και στο άρθρο 80 του κανονισμού 966/2012, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι παρέβη την υποχρέωσή της να παράσχει ακριβή νομική βάση προκειμένου να προβεί σε πράξεις συμψηφισμού με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.
- 81 Όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να στηριχθεί στην επίδικη απαίτηση για να προβεί στις πράξεις συμψηφισμού που αποτελούν αντικείμενο των προσβαλλομένων αποφάσεων, υπό την έννοια ότι δεν προσδιόρισε, κατά την προσφεύγουσα-ενάγουσα, ακριβή «νομική βάση» για τις αξιώσεις της, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει σαφώς από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις και το χρεωστικό σημείωμα, η επίδικη απαίτηση θεμελιώνεται στην έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη. Στο σημείο 2.2 της εν λόγω εκθέσεως προσδιορίζεται όμως ρητώς το σύνολο των διατάξεων βάσει των οποίων βεβαιώθηκε η επίδικη απαίτηση.
- 82 Εξάλλου, με τα επιχειρήματα σχετικά με την ιδιότητά της ως διαμεσολαβητή μεταξύ της Επιτροπής και της Δημοκρατίας της Γουινέας-Μπισάου, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι εξέδωσε τις προσβαλλόμενες αποφάσεις χωρίς να υφίσταται νομική βάση που να της επιτρέπει να ορίσει την προσφεύγουσα-ενάγουσα ως οφειλέτη της επίδικης απαιτήσεως και, ως εκ τούτου, ως αποδέκτη των εν λόγω αποφάσεων.

- 83 Συναφώς, καταρχάς, διευκρινίζεται ότι από το άρθρο 64, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη των ευθυνών των κρατών ΑΚΕ, να «επισημοποιήσει τη βεβαίωση μιας απαίτησης έναντι και προσώπων, πέραν των ως άνω κρατών, με απόφαση η οποία αποτελεί εκτελεστό τίτλο με βάση τις ίδιες προϋποθέσεις όπως αυτές που καθορίζονται στο άρθρο [299] της συνθήκης».
- 84 Εξ αυτού συνάγεται ότι, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα-ενάγουσα, η Επιτροπή διέθετε, βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, νομική βάση η οποία της επέτρεπε να βεβαιώσει απαίτηση έναντι της προσφεύγουσας-ενάγουσας ως οντότητας ιδιωτικού δικαίου, διακριτής από το δικαιούχο κράτος, εν προκειμένω, τη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου.
- 85 Εν συνεχεία, πρέπει να εξακριβωθεί αν, εν προκειμένω, η επίδικη απαίτηση ήταν απαιτητή, κατά την έννοια του άρθρου 63, παράγραφοι 2 και 3, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, έναντι της προσφεύγουσας-ενάγουσας.
- 86 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 14, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης προέβλεπε ρητώς ότι απόκειται στον ορισμένο από την προσφεύγουσα-ενάγουσα υπεύθυνο πάγιων προκαταβολών ή υπόλογο, ή στην προσφεύγουσα-ενάγουσα, να επιστρέψουν τα μη επιλέξιμα ποσά και ότι μόνον εφόσον αυτοί δεν το έπρατταν και εφόσον ουδεμία τραπεζική εγγύηση είχε χορηγηθεί πριν από την πληρωμή της αρχικής χρηματοδότησεως, μπορούσε να υποχρεωθεί ο εκπρόσωπος της δικαιούχου χώρας, ήτοι ο εθνικός διατάκτης, να επιστρέψει τα ποσά αυτά.
- 87 Ως εκ τούτου, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 14, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεσμεύθηκε μονομερώς, κατά την εκπόνηση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, να επιστρέψει τις τυχόν διαπιστωθείσες από την Επιτροπή μη επιλέξιμες δαπάνες. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε την προσφεύγουσα-ενάγουσα ως οφειλέτη της επίδικης απαιτήσεως.
- 88 Το συμπέρασμα αυτό δεν τίθεται εν αμφιβόλω από τα σημεία 2.5 και 4.1.5 του οδηγού, στα οποία προβλεπόταν αντίστοιχα ότι, «ανεξαρτήτως της εκτάσεως των ανατεθεισών εξουσιών και ευθυνών, ο οικείος εκπρόσωπος της (των) δικαιούχου (-ων) χώρας (-ών) διατηρ[ούσε] σε κάθε περίπτωση την οικονομική ευθύνη της εκτελέσεως των προϋπολογιζόμενων δαπανών έναντι της Επιτροπής [...]» και ότι «σε περίπτωση εκδόσεως εντάλματος εισπράξεως, ο οικείος εκπρόσωπος της (των) δικαιούχου (-ων) χώρας (-ών) [όφειλε] να διασφαλίζει την πραγματική επιστροφή του οφειλόμενου ποσού».
- 89 Συγκεκριμένα, από την εισαγωγική παράγραφο του σημείου 4 της προϋπολογιζόμενης δαπάνης προκύπτει ότι τα στοιχεία που εκτίθενται στο σημείο αυτό στοχεύουν στη διευκρίνιση και στη συμπλήρωση των διατάξεων του οδηγού που εφαρμόζονται στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται η επίκληση αυτών για την αμφισβήτηση της οικονομικής ευθύνης των οντοτήτων που καθιερώνουν οι ειδικές διατάξεις της προϋπολογιζόμενης δαπάνης.
- 90 Ομοίως, στο μέτρο που η συμφωνία χρηματοδότησεως εφαρμόζοταν σε σύνολο προγραμμάτων ή σχεδίων που δεν αποτελούσαν κατ' ανάγκη αντικείμενο ιδιωτικής έμμεσης αποκεντρωμένης διαχειρίσεως, δεν επιτρέπεται η επίκλησή της για τη διαφορετική ερμηνεία των ειδικών δεσμεύσεων που ανέλαβε η προσφεύγουσα-ενάγουσα βάσει της προϋπολογιζόμενης δαπάνης.
- 91 Τέλος, το επιχείρημα της προσφεύγουσας-ενάγουσας ότι τα ποσά που χαρακτηρίστηκαν μη επιλέξιμα στο πλαίσιο της προϋπολογιζόμενης δαπάνης δεν χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη των εξόδων της και δεν διατέθηκαν σε οποιοδήποτε περιθώριο κέρδους δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Όπως προκύπτει από το άρθρο 65, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ, η είσπραξη μέσω συμψηφισμού μπορεί να πραγματοποιηθεί «για τις απαιτήσεις έναντι κάθε οφειλέτη». Μπορεί, επομένως, να αφορά κάθε χρηματοδότηση της Επιτροπής, χορηγηθείσα στο

πλαίσιο της διαχείρισεως των πόρων του ΕΤΑ, ανεξάρτητα από το κατά πόσον πρόκειται για ποσά καταβληθέντα για την κάλυψη των εξόδων ή της αμοιβής του οφειλέτη ή για τη δημιουργία περιθωρίου κέρδους υπέρ αυτού.

92 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Επί του τρίτου και του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, οι οποίοι αντλούνται από μη άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής δυνάμει των δημοσιονομικών διατάξεων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαχείρισεως των πόρων του ΕΤΑ, από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όσον αφορά ορισμένες διαπιστώσεις της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη

93 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι η Επιτροπή δεν άσκησε τη διακριτική ευχέρεια που της παρέχουν οι διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ, σχετικά με τη βεβαίωση και την είσπραξη των απαιτήσεων, σε συνδυασμό με τον οδηγό, καθόσον αρκέστηκε να δεχθεί τις εκτιμήσεις του ελεγκτή και δεν εξέδωσε αυτοτελή απόφαση κατόπιν της υποβολής της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.

94 Αφετέρου, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, παραλείποντας να σταθμίσει τον αντίκτυπο της απαιτήσεως και την αξία της συμβάσεως υπηρεσιών και παραβλέποντας το γεγονός ότι η σύμβαση υπηρεσιών προέβλεπε κυρώσεις στην περίπτωση που η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν εκτελούσε τις υποχρεώσεις που υπείχε από την εν λόγω σύμβαση. Κατά την προσφεύγουσα-ενάγουσα, η Επιτροπή παρέβλεψε επίσης το γεγονός ότι οι δαπάνες που χαρακτηρίστηκαν μη επιλέξιμες πραγματοποιήθηκαν και τα αντίστοιχα ποσά καταβλήθηκαν από την προσφεύγουσα-ενάγουσα στους διάφορους τελικούς δικαιούχους και ότι το ποσό της επίδικης απαιτήσεως φθάνει έως το 97 % των ποσών που αυτή κατέβαλε στους εν λόγω δικαιούχους.

95 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Εκτιμά ότι η έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη ήταν ορθή και τεκμηριωμένη, με αποτέλεσμα να μπορεί να τη δεχθεί χωρίς περιττές παρατηρήσεις. Όσον αφορά τη συνεκτίμηση των στοιχείων που αφορούν την αξία της συμβάσεως υπηρεσιών και τις προβλεπόμενες από την ίδια σύμβαση κυρώσεις, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η εν λόγω σύμβαση και η προϋπολογιζόμενη δαπάνη πρέπει να θεωρούνται διακριτά έγγραφα.

96 Με τον πέμπτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, στο μέτρο που δέχθηκε, μεταξύ άλλων, τις οικονομικές διαπιστώσεις υπ' αριθ. 1, 2 και 8 της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.

97 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι, στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 1 οικονομικής διαπιστώσεως της εν λόγω εκθέσεως ελέγχου, με τίτλο «Υπέρβαση εκτελέσεως των γραμμών του προϋπολογισμού», ο ελεγκτής προσδιόρισε μη επιλέξιμες δαπάνες ύψους 200 779,27 ευρώ, λόγω εσωτερικής υπερβάσεως αρκετών τομέων του προϋπολογισμού της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, κατόπιν ανακατανομής δαπανών τις οποίες η προσφεύγουσα-ενάγουσα είχε αρχικά ταξινομήσει εσφαλμένα.

98 Στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 2 οικονομικής διαπιστώσεως, με τίτλο «Δαπάνες σχετιζόμενες με τις συμβάσεις επιδοτήσεως μετά την περίοδο των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 1», ο ελεγκτής θεώρησε ότι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο εφαρμογής των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 2 των διάφορων συμβάσεων επιδοτήσεως, ύψους 312 265,42 ευρώ, ήταν μη επιλέξιμες, καθόσον δεν υπήρξε συνέχεια μεταξύ της λήξεως της ισχύος των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 1 (από τις 24 Ιανουαρίου έως τις 16 Απριλίου 2012) και της ενάρξεως της ισχύος των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 2 (στις 23 Μαΐου 2012).

- 99 Στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 8 οικονομικής διαπίστωσης, με τίτλο «Δαπάνες εκτός της συμβατικής περιόδου», ο ελεγκτής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ορισμένες δαπάνες, συνολικού ύψους 32 585 ευρώ, είχαν πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη της προϋπολογιζόμενης δαπάνης και, επομένως, ήταν μη επιλέξιμες.
- 100 Όσον αφορά την υπ' αριθ. 1 οικονομική διαπίστωση, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι το σημείο 3.5.2 του οδηγού, το άρθρο 2, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της συμφωνίας χρηματοδότησης και το άρθρο 4, παράγραφος 12, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης επέτρεπαν μόνο την ανακατανομή ποσών μεταξύ των κύριων τομέων του προϋπολογισμού ή εντός του ίδιου κύριου τομέα, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή ανακατανομή ποσών μεταξύ των υποδιαιρέσεων των τομέων του προϋπολογισμού. Όσον αφορά ορισμένα από τα ανακατανεμηθέντα ποσά, ο ελεγκτής δεν παρέθεσε επαρκή αιτιολογία. Επιπλέον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα διατείνεται ότι, κατόπιν αναταξινομήσεως από τον ελεγκτή στη γραμμή 177000 του προϋπολογισμού του ποσού που είχε εγγραφεί στη γραμμή 390000 του προϋπολογισμού, υποχρεώθηκε να αναλάβει τα έξοδα που σχετίζονταν με την αναγκαιότητα, αφενός, να διατηρήσει πέραν της προβλεπόμενης προθεσμίας τις δύο πρώτες οικονομικές εγγυήσεις και, αφετέρου, να συνάψει τρίτη οικονομική εγγύηση.
- 101 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο προϋπολογισμός της προϋπολογιζόμενης δαπάνης πρέπει να θεωρηθεί ως το άθροισμα των συστατικών στοιχείων του και ότι οι αναταξινομήσεις και οι λογιστικές διορθώσεις που επέφερε ο ελεγκτής πραγματοποιήθηκαν βάσει διεξοδικής αναλύσεως των πρωτότυπων δικαιολογητικών εγγράφων των οικείων δαπανών.
- 102 Όσον αφορά την υπ' αριθ. 2 οικονομική διαπίστωση, η προσφεύγουσα-ενάγουσα παραδέχεται την απουσία συνέχειας μεταξύ της λήξεως της ισχύος των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 1 και της ενάρξεως της ισχύος των τροποποιητικών συμφωνιών υπ' αριθ. 2 των συμβάσεων επιδοτήσεως. Εντούτοις, προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι αρνήθηκε να αναγνωρίσει στις τροποποιητικές συμφωνίες των συμβάσεων επιδοτήσεως αναδρομική ισχύ, την οποία δέχθηκε όσον αφορά την τροποποιητική συμφωνία υπ' αριθ. 2 της συμβάσεως υπηρεσιών, προκειμένου να θεραπευθεί η δική της καθυστέρηση ως προς τη σύναψη της τροποποιητικής συμφωνίας της εν λόγω συμβάσεως, γεγονός που την ανάγκασε να συνεχίσει να εκτελεί τα καθήκοντά της, χωρίς σύμβαση, από την 1η Ιανουαρίου έως τις 10 Φεβρουαρίου 2012.
- 103 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, βάσει των άρθρων 11 και 14, παράγραφος 1, των γενικών όρων οι οποίοι εφαρμόζονται στις συμβάσεις επιδοτήσεως που συνάπτονται στο πλαίσιο των εξωτερικών δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτοί επαναλαμβάνονται στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη και προσαρτώνται σε κάθε σύμβαση επιδοτήσεως, η περίοδος υλοποίησης των οικείων δράσεων δεν μπορούσε να παραταθεί νόμιμα.
- 104 Όσον αφορά την υπ' αριθ. 8 οικονομική διαπίστωση, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες σχετίζονται με υπηρεσίες παρασχεθείσες κατά τη χρονική περίοδο που αφορούσε η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, ήτοι με τις εκτελεσθείσες στο πλαίσιο των συμβάσεων επιδοτήσεως, πριν από τη λήξη της επιχειρησιακής περιόδου, στις 30 Ιουνίου 2012, δραστηριότητες παρακολούθησεως και ελέγχου των εκτελεσθεισών εργασιών.
- 105 Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να προβάλει ότι παρέσχε τις οικείες υπηρεσίες στο σύνολό τους, χωρίς να προσκομίζει τις τελικές εκθέσεις σχετικά με τις υπηρεσίες αυτές πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία και αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη των συμπερασμάτων της.
- 106 Υπενθυμίζεται ότι η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως των πόρων της Ένωσης κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο ένατο ΕΤΑ και στο άρθρο 6, στοιχείο δ', του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ. Όπως προκύπτει από το άρθρο 11 του τελευταίου αυτού κανονισμού, η εν λόγω αρχή περιλαμβάνει τις αρχές της οικονομίας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας.

- 107 Η υποχρέωση της Επιτροπής να μεριμνά για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 317 ΣΛΕΕ, και η ανάγκη καταπολεμήσεως της απάτης στην περίπτωση χρηματοδότησεως από την Ένωση καθιστούν τις σχετικές με τις χρηματοδοτικές προϋποθέσεις δεσμεύσεις θεμελιώδους σημασίας (απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, CEVA κατά Επιτροπής, T-428/07 και T-455/07, EU:T:2010:240, σκέψη 126).
- 108 Επομένως, εν προκειμένω, η υποχρέωση της προσφεύγουσας-ενάγουσας να υποβάλει δαπάνες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο εκτελέσεως του σχεδίου και με τρόπο σύμφωνο προς τις προβλεπόμενες στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη, στον οδηγό και στη συμφωνία χρηματοδότησεως απαιτήσεις συνιστούσε βασική δέσμευση, προκειμένου η Επιτροπή να διαθέτει τα αναγκαία στοιχεία για να επαληθεύσει αν οι καταβληθείσες συνεισφορές ήταν επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το ΕΤΑ και να αξιώσει, ενδεχομένως, την είσπραξη των απαιτήσεων που βεβαιώθηκαν.
- 109 Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψη της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως και, ιδίως, της αρχής της αποτελεσματικότητας, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι στηρίχθηκε στα πορίσματα της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη για να αξιώσει τις απαιτήσεις των οποίων ήταν δικαιούχος ως χρηματοδότης, στο μέτρο που τα πορίσματα αυτά ήταν κατά την άποψή της ακριβή και αιτιολογημένα.
- 110 Ανεξάρτητα από την παρατήρηση αυτή, από το άρθρο 63, παράγραφος 1, και το άρθρο 65, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ προκύπτει ότι ο αρμόδιος ορισθείς από την Επιτροπή διατάκτης όφειλε να επαληθεύσει την υπόσταση και το ποσό της οφειλής, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους αυτή καθίσταται απαιτητή, και μπορούσε να ακυρώσει ή να αναπροσαρμόσει το ποσό της απαιτήσεως.
- 111 Επομένως, στο πλαίσιο της ασκήσεως της διακριτικής της ευχέρειας κατά την είσπραξη απαιτήσεων, η Επιτροπή υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Σε διαφορετική περίπτωση, η διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου διατάκτη της Επιτροπής θα καθίστατο στην πραγματικότητα οιονεί αυθαιρεσία, κείμενη εκτός του ελέγχου του δικαστή της Ένωσης (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Ιουλίου 2011, Ελλάδα κατά Επιτροπής, T-81/09, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2011:366, σκέψη 142).
- 112 Με γνώμονα τις ως άνω παρατηρήσεις, πρέπει να εξεταστεί αν διενεργήθηκε αυτοτελής και επαρκής εκτίμηση βάσει των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ΕΤΑ και, ενδεχομένως, αν ορθώς η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι οικονομικές παρατυπίες που διέπραξε η προσφεύγουσα-ενάγουσα ήταν επαρκώς σοβαρές ώστε να καθίσταται αναγκαία, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, η ανάκτηση του συνόλου των μη επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίζονται στην έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.
- 113 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός πρόσφορων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2016, Bodson κ.λπ. κατά ΕΤΕπ, T-240/14 P, EU:T:2016:104, σκέψη 116 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 114 Εν προκειμένω, πρέπει να αξιολογηθεί αν οι πράξεις συμψηφισμού, στο μέτρο που στηρίχθηκαν στην επίδικη απαίτηση, η οποία δημιουργήθηκε ειδικότερα από τις μη επιλέξιμες δαπάνες βάσει των οικονομικών διαπιστώσεων υπ' αριθ. 1, 2 και 8 της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των σκοπών χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως και καταπολεμήσεως της απάτης στην περίπτωση χρηματοδότησεως από την Ένωση, όπως αυτοί εκτίθενται στις σκέψεις 105 και 106 ανωτέρω.

- 115 Όσον αφορά, καταρχάς, την υπ' αριθ. 1 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου, επισημαίνεται ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας-ενάγουσας, με το οποίο υποστηρίζει ότι υποχρεώθηκε να αναλάβει το σύνολο των εξόδων τραπεζικών εγγυήσεων και των λοιπών εξόδων που σχετίζονται με τις επιδοτήσεις και τις προβλεπόμενες στον προϋπολογισμό εγγυήσεις, στηρίζεται σε εσφαλμένες παραδοχές. Συγκεκριμένα, η ανακατανομή που πραγματοποίησε ο ελεγκτής σε σχέση με τη γραμμή 177000 του προϋπολογισμού, με τίτλο «Άλλα έξοδα μετά επιδοτήσεων και εγγυήσεων», συνίστατο στην αφαίρεση από αυτήν ποσού 53 279,17 ευρώ, με αποτέλεσμα το συνολικό ποσό που εκτελέστηκε να ανέλθει, κατόπιν διορθώσεως, σε 2 672,17 ευρώ. Επομένως, κατόπιν των διορθώσεων του ελεγκτή, δεν καταλογίστηκε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα καμία μη επιλέξιμη δαπάνη δυνάμει της γραμμής 177000 του προϋπολογισμού.
- 116 [Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με τη διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2018] Εν τέλει, οι διορθώσεις που επέφερε ο ελεγκτής στις διάφορες γραμμές του προϋπολογισμού είχαν ως αποτέλεσμα τον προσδιορισμό μη επιλέξιμων δαπανών ύψους 80 988,96 ευρώ, καθόσον αύξησαν ορισμένες υποδιαιρέσεις των τομέων του προϋπολογισμού ή προκάλεσαν την υπέρβαση αυτών (για τις γραμμές 250000, 320000, 340000, 350000, 370000, 112000 και 172000 του προϋπολογισμού). Εντούτοις, όσον αφορά άλλες υποδιαιρέσεις των τομέων του προϋπολογισμού, η ανακατανομή που πραγματοποίησε ο ελεγκτής είχε ως συνέπεια τη μείωση της υπερβάσεως του προϋπολογισμού (για τις γραμμές 154000, 174000 και 360000 του προϋπολογισμού), ακόμη και την κατάργηση αυτής (για τις γραμμές 152000, 156000, 177000 και 390000 του προϋπολογισμού).
- 117 Επομένως, κατόπιν των διορθώσεων του ελεγκτή, αφαιρέθηκε ποσό 50 554,74 ευρώ από το συνολικό ποσό που αντιστοιχούσε στις υπερβάσεις του προϋπολογισμού που καταλογίστηκαν στην προσφεύγουσα-ενάγουσα κατά την εκτέλεση του τελικού προϋπολογισμού της προϋπολογιζόμενης δαπάνης. Κατά συνέπεια, η ανακατανομή που πραγματοποίησε ο ελεγκτής αντιπροσωπεύει μόνον ποσό 30 434,22 ευρώ (ήτοι, τη διαφορά μεταξύ 80 988,96 ευρώ και 50 554,74 ευρώ) επί του συνολικού ποσού των 200 779,27 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο σύνολο των μη επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 1 οικονομικής διαπιστώσεως.
- 118 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι αποδέχθηκε τις διορθώσεις του ελεγκτή, στο μέτρο που αυτές αντιπροσώπευαν περιορισμένο μόνο μέρος του συνολικού ποσού που αντιστοιχούσε στις δημοσιονομικές υπερβάσεις που καταλογίζονταν στην προσφεύγουσα-ενάγουσα, των οποίων την ύπαρξη ή την έκταση αυτή δεν αμφισβήτησε. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι διορθώσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν από τον ελεγκτή βάσει των υποβληθέντων, επί τόπου, από την προσφεύγουσα-ενάγουσα στον ελεγκτή, δικαιολογητικών εγγράφων και τιμολογίων, η Επιτροπή δεν ήταν, εν πάση περιπτώσει, σε θέση να εξετάσει η ίδια τα ειδικότερα ποσά που έπρεπε να αντιστοιχούν σε κάθε γραμμή του προϋπολογισμού.
- 119 Επομένως, εγκρίνοντας την υπ' αριθ. 1 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου, η Επιτροπή δεν παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας. Εξάλλου, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν εκτίμησε αυτοτελώς τις διαπιστώσεις του ελεγκτή, στο μέτρο που δεν είχε στη διάθεσή της το σύνολο των δικαιολογητικών εγγράφων που έλαβε υπόψη ο ελεγκτής.
- 120 Ομοίως, όσον αφορά την υπ' αριθ. 8 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου, πρέπει να θεωρηθεί ότι, εφόσον δεν ήταν σε θέση να υποβάλει στην Επιτροπή τις τελικές εκθέσεις σχετικά με τις παρασχεθείσες υπηρεσίες έως τη λήξη της συμβατικής περιόδου και διέθετε μόνο τιμολόγια μεταγενέστερα της ημερομηνίας λήξεως της περιόδου την οποία αφορούσε η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η προσφεύγουσα-ενάγουσα ουδεμία απόδειξη προσκόμισε η οποία να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.

- 121 Αντιθέτως, όσον αφορά την υπ' αριθ. 2 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου, επισημαίνεται ότι, όπως δικαίως υποστήριξε η προσφεύγουσα-ενάγουσα με τα υπομνήματά της και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η σύναψη της τροποποιητικής συμφωνίας υπ' αριθ. 2 της συμβάσεως υπηρεσιών είχε επίσης καθυστερήσει από την 1η Ιανουαρίου έως τις 10 Φεβρουαρίου 2012.
- 122 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι από ηλεκτρονικό μήνυμα της 23ης Ιανουαρίου 2012, το οποίο απέστειλε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα εκπρόσωπος της Επιτροπής και το οποίο προσαρτάται ως παράρτημα στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής, προκύπτει ότι η παράταση της συμβάσεως υπηρεσιών δεν είχε ακόμη εγκριθεί κατά την ημερομηνία εκείνη. Με το εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής, που υπηρετούσε στον τομέα πολιτικών υποθέσεων και σχέσεων με τα μέσα ενημερώσεως στην αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Δημοκρατία της Γουινέας-Μπισάου, εξέφρασε τη λύπη του για την καθυστέρηση και διαβεβαίωσε ότι η παράταση της εν λόγω συμβάσεως θα ισχύσει «αναμφίβολα» αναδρομικά.
- 123 Επομένως, διατάσσοντας την ανάκτηση των δαπανών που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 2 οικονομικής διαπιστώσεως της εκθέσεως ελέγχου, η Επιτροπή αρνήθηκε, κατ' ουσίαν, να επεκτείνει στις τροποποιητικές συμφωνίες των συμβάσεων επιδοτήσεως το ευεργέτημα της αναδρομικής ισχύος το οποίο είχε αναγνωρίσει στην τροποποιητική συμφωνία της συμβάσεως υπηρεσιών, έχοντας πλήρη επίγνωση της καθυστέρησεως της παρατάσεώς της.
- 124 Η άρνηση αυτή μπορούσε να θεμελιωθεί νόμιμα στο γράμμα των γενικών όρων που εφαρμόζονται στις συμβάσεις επιδοτήσεως που συνάπτονται στο πλαίσιο των εξωτερικών δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο μέτρο που, αφενός, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 1, των εν λόγω γενικών όρων, κάθε παράταση της περιόδου εκτελέσεως των συμβάσεων επιδοτήσεως έπρεπε να αποτελεί αντικείμενο σχετικής αιτήσεως εκ μέρους του δικαιούχου της επιδοτήσεως, κατά το άρθρο 9, το οποίο προέβλεπε ότι η «σύμβαση [επιδοτήσεως] μπορ[ούσε] να τροποποιηθεί μόνο κατά την περίοδο εκτελέσεώς της», και, αφετέρου, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, των ίδιων γενικών όρων, μόνο τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν όντως κατά τη διάρκεια της «περιόδου εκτελέσεως της δράσεως» μπορούσαν να χαρακτηριστούν επιλέξιμα.
- 125 Εντούτοις, η άρνηση αυτή μπορούσε να συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, δεδομένου ότι, με το ηλεκτρονικό μήνυμα της 23ης Ιανουαρίου 2012, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής είχε ρητώς ενθαρρύνει την προσφεύγουσα-ενάγουσα να συνεχίσει την αποτελεσματική συνεργασία έως τη λήξη του προγράμματος και είχε εγκωμιάσει την επιμονή της «παρά τα εμπόδια και τις περιπέτειες [...] που συνάντησε».
- 126 Υπό τις συνθήκες αυτές, και δεδομένου ότι η υλοποίηση του σχεδίου βασιζόταν εν τέλει, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της προϋπολογιζόμενης δαπάνης και, ιδίως, του σημείου 1.5.4.3 αυτής, στη χορήγηση επιδοτήσεων από την προσφεύγουσα-ενάγουσα στους τελικούς δικαιούχους, η εκτέλεση του σχεδίου δεν μπορούσε να συνεχιστεί, σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις που παρέσχε η Επιτροπή σχετικά με την αναδρομική ισχύ της τροποποιητικής συμφωνίας της συμβάσεως υπηρεσιών, χωρίς η προσφεύγουσα-ενάγουσα να διασφαλίσει, με τη σειρά της, τη συνέχεια της εκτελέσεως των συμβάσεων επιδοτήσεως.
- 127 Συναφώς, επιβάλλεται επιπλέον η διαπίστωση ότι οι μη επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 2 οικονομικής διαπιστώσεως αντιπροσώπευαν συνολικό ποσό 312 265,42 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο ήμισυ της επίδικης απαιτήσεως και αποτέλεσε αντικείμενο καταβολών στους τελικούς δικαιούχους με τους οποίους η προσφεύγουσα-ενάγουσα συνήψε τις συμβάσεις επιδοτήσεως.
- 128 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, προσήκει, εν προκειμένω, η διαπίστωση ότι, αφενός, δεν υπήρξε απάτη διαπραχθείσα στο πλαίσιο χρηματοδοτήσεως από την Ένωση και, αφετέρου, δεν εθίγησαν σημαντικά, συναφώς, τα σχετικά με την ανάγκη διασφάλισης του σεβασμού της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως συμφέροντα της Ένωσης.

- 129 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή όφειλε να διαπιστώσει, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως και, ιδίως, της καθυστέρησης ως προς τη σύναψη της τροποποιητικής συμφωνίας της συμβάσεως υπηρεσιών που καταλογιζόταν σε αυτήν καθώς και των συνεπειών που είχε για την προσφεύγουσα-ενάγουσα η απόφαση περί ανακτήσεως, τον δυσανάλογο χαρακτήρα της πράξεως της ανακτήσεως όσον αφορά τα πορίσματα του ελεγκτή στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 2 οικονομικής διαπιστώσεως της εκθέσεως ελέγχου.
- 130 Επικουρικώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, όταν πρόκειται για πράξεις ή αποφάσεις η κατάρτιση των οποίων ακολουθεί διάφορα στάδια ιδίως κατόπιν εσωτερικής διαδικασίας, συνιστούν, καταρχήν, πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν μόνον εκείνες οι οποίες καθορίζουν οριστικώς τη θέση του θεσμικού οργάνου μετά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας και όχι οι ενδιάμεσες πράξεις, σκοπός των οποίων είναι η προετοιμασία της τελικής αποφάσεως (βλ. διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 2010, *Alisei* κατά Επιτροπής, T-481/08, EU:T:2010:32, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 131 Όπως ορθώς υποστήριξε η προσφεύγουσα-ενάγουσα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η έκθεση ελέγχου δεν είναι πράξη δυνάμενη να προσβληθεί. Η έκθεση ελέγχου απλώς διαπιστώνει τυχόν υφιστάμενες παρατυπίες όπως επίσης και τις απαιτήσεις που απορρέουν από αυτές και, επομένως, ουδόλως τροποποιεί τη νομική κατάσταση του οφειλέτη των εν λόγω απαιτήσεων (βλ., υπ' αυτή την έννοια, διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 2010, *Alisei* κατά Επιτροπής, T-481/08, EU:T:2010:32, σκέψη 67).
- 132 Αυτός είναι ειδικότερα ο λόγος για τον οποίο, όπως προκύπτει από τη σκέψη 107 ανωτέρω και από τη νομολογία (βλ., υπ' αυτή την έννοια, διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 2010, *Alisei* κατά Επιτροπής, T-481/08, EU:T:2010:32, σκέψη 53), η Επιτροπή μπορεί, στο πλαίσιο της εκδόσεως της πράξεως συμψηφισμού που καθορίζει οριστικώς τη θέση της, να στηριχθεί στα συμπεράσματα ελέγχου μόνο εφόσον αυτά είναι κατά την άποψή της ακριβή και αιτιολογημένα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν μπορεί να παραλείψει, όπως έπραξε εν προκειμένω, να εκτιμήσει τα συμπεράσματα της εκθέσεως ελέγχου υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας.
- 133 Επομένως, η προσφυγή-αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή βάσει του τρίτου και του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, μόνον όσον αφορά την υπ' αριθ. 2 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.
- *Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως*
- 134 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή δεν τήρησε τις διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 135 Πρώτον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε την απόφασή της να εμμένει στην άποψη που διατύπωσε με την επιστολή της 29ης Οκτωβρίου 2014, μετά τις αναλυτικές παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας, οι οποίες περιείχονταν στην από 7 Νοεμβρίου 2014 επιστολή και στο από 14 Δεκεμβρίου 2014 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της τελευταίας.
- 136 Δεύτερον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι αρκέστηκε να παράσχει απάντηση δύο σελίδων στην από 6 Μαΐου 2015 επιστολή της, ενώ η επιστολή αυτή περιελάμβανε επτά σελίδες αναλυτικών επιχειρημάτων. Προσθέτει ότι η απάντηση αυτή της γνωστοποιήθηκε το πρώτον με επιστολή της 2ας Οκτωβρίου 2015, ήτοι πέντε μήνες αργότερα, διάστημα κατά το οποίο παρέμεινε σε αβεβαιότητα. Επιπλέον, στην επιστολή αυτή γινόταν μνεία στη διεξαγωγή «περαιτέρω μελετών» και τούτο σήμαινε ότι η Επιτροπή επρόκειτο να συνεχίσει την εξέταση του φακέλου.

- 137 Τρίτον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα διατείνεται ότι η έκθεση ελέγχου και, ειδικότερα, η υπ' αριθ. 1 οικονομική διαπίστωση δεν συνοδεύονταν από επαρκή αιτιολογία. Εκτιμά ότι δεν ήταν σε θέση να κατανοήσει το περιεχόμενο της διαπιστώσεως αυτής και των προσβαλλομένων αποφάσεων και να ασκήσει το δικαίωμα ακροάσεως.
- 138 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας όσον αφορά την εξέλιξη της διαδικασίας που οδήγησε στη βεβαίωση της επίδικης απαιτήσεως και στον συμψηφισμό της με απαιτήσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα είναι εσφαλμένες. Συναφώς, υπενθυμίζει ότι η επιστολή της προσφεύγουσας-ενάγουσας της 7ης Νοεμβρίου 2014 και το μήνυμά της ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 14ης Δεκεμβρίου 2014 εστάλησαν ως απάντηση στην επιστολή της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2014, με την οποία η Επιτροπή γνωστοποιούσε την πρόθεσή της να προβεί σε είσπραξη της εν λόγω απαιτήσεως και καλούσε την προσφεύγουσα-ενάγουσα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της.
- 139 Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι η επιστολή της 2ας Οκτωβρίου 2015 δεν παρείχε ικανοποιητική απάντηση στις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας της 6ης Μαΐου 2015. Επιπλέον, η μνεία στις διεξαγόμενες «περαιτέρω μελέτες» στόχευε απλώς να καλύψει το ενδεχόμενο κατά το οποίο νέοι λόγοι θα δικαιολογούσαν το εκ νέου άνοιγμα του φακέλου.
- 140 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη, «[κ]άθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης». Στο άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', του Χάρτη διευκρινίζεται ότι το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως «το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση πριν να ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του».
- 141 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα στους αποδέκτες αποφάσεων, οι οποίες θίγουν σημαντικά τα συμφέροντά τους, να καθιστούν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους (βλ. αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, *Mediocurso* κατά Επιτροπής, C-462/98 P, EU:C:2000:480, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, σκέψη 83 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 142 Εν προκειμένω, η Επιτροπή κάλεσε την προσφεύγουσα-ενάγουσα, με επιστολή της 29ης Οκτωβρίου 2014, να υποβάλει, εντός προθεσμίας δύο εβδομάδων από την παραλαβή της εν λόγω επιστολής, τις παρατηρήσεις της σχετικά με την πρόθεσή της να προβεί στην είσπραξη της επίδικης απαιτήσεως. Στις 7 Νοεμβρίου και στις 14 Δεκεμβρίου 2014 καθώς και στις 6 Μαΐου και στις 22 Ιουνίου 2015, η προσφεύγουσα-ενάγουσα μπόρεσε να αποστείλει τέσσερις επιστολές στην Επιτροπή πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων. Εξάλλου, η Επιτροπή άφησε να μεσολαβήσει εύλογο χρονικό διάστημα μεταξύ της επιστολής της προσφεύγουσας-ενάγουσας της 6ης Μαΐου 2015 και της εκδόσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων, που δεν έλαβε χώρα πριν τις 25 Αυγούστου 2015.
- 143 Εξ αυτού συνάγεται ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα ήταν σε θέση να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της και, επομένως, να ασκήσει το δικαίωμα ακροάσεως πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων.
- 144 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα έλαβε απάντηση στην επιστολή της 6ης Μαΐου 2015 μόνο μετά την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων.
- 145 Συγκεκριμένα, το δικαίωμα ακροάσεως δεν περιλαμβάνει το δικαίωμα σε κατ' αντιπαράθεση συζήτηση μεταξύ του εκδότη των προσβαλλομένων πράξεων και του αποδέκτη αυτών, αλλά εγγυάται σε όλους τη δυνατότητα να καθιστούν γνωστή, λυσιτελώς και αποτελεσματικώς, την άποψή τους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως που θα

μπορούσε να επηρεάσει δυσμενώς τα συμφέροντά τους (βλ, υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2014, *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, σκέψη 36, και της 9ης Φεβρουαρίου 2017, *M*, C-560/14, EU:C:2017:101, σκέψεις 25 και 31).

- 146 Βάσει του συνόλου των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προσέβαλε το προβλεπόμενο στο άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη δικαίωμα ακροάσεως της προσφεύγουσας-ενάγουσας.
- 147 Εξάλλου, όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας-ενάγουσας με τα οποία υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αρκέστηκε να αποστείλει επιστολή δύο σελίδων ως απάντηση στην επιστολή της προσφεύγουσας-ενάγουσας της 6ης Μαΐου 2015 και να απαντήσει συνοπτικά στις από 7 Νοεμβρίου και 14 Δεκεμβρίου 2014 αναλυτικές επεξηγήσεις της, αυτά αφορούν μάλλον την εξέταση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που υπέχει η Επιτροπή, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη και στο άρθρο 296 ΣΛΕΕ.
- 148 Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι από την επιβαλλόμενη από το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ αιτιολογία πρέπει να διαφαίνεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, κατά τρόπο παρέχοντα τη δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, στο δε αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχο του (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, *Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France*, C-367/95 P, EU:C:1998:154, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 149 Στο πλαίσιο ατομικών αποφάσεων, η υποχρέωση αιτιολογήσεως αυτών έχει ως σκοπό να επιτρέπει τον δικαστικό έλεγχο και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν ενδεχομένως η απόφαση πάσχει ελάττωμα λόγω του οποίου θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κύρος της (βλ. απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, *Elf Aquitaine κατά Επιτροπής*, C-521/09 P, EU:C:2011:620, σκέψη 148 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 150 Εν προκειμένω, εντούτοις, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο στην έκταση της απαντήσεως που έδωσε η Επιτροπή στην από 6 Μαΐου 2015 επιστολή της, καθώς αυτή δεν συνιστά, αφ' εαυτής, κρίσιμο στοιχείο για τη διαπίστωση παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως κατά την έννοια του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επιπλέον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι, όπως προκύπτει σαφώς από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η συλλογιστική της Επιτροπής βασιζόταν στην έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η οποία κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα, όπως και οι περιεχόμενες σε αυτή επεξηγήσεις του οικονομικού ελεγκτή.
- 151 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να προβάλει ότι παρέσχε αναλυτικές επεξηγήσεις με την επιστολή της 7ης Νοεμβρίου 2014 και το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 14ης Δεκεμβρίου 2014, καθόσον από το δεύτερο προκύπτει σαφώς ότι αυτό αφορούσε, πρωτίστως, αίτημα εφαρμογής, όσον αφορά την επίδικη απαίτηση, του άρθρου 40 της συμβάσεως υπηρεσιών, το οποίο προέβλεπε τη δυνατότητα φιλικού διακανονισμού. Η προσφεύγουσα-ενάγουσα αρκέστηκε να υποστηρίξει ότι τα πορίσματα των εκθέσεων ελέγχου ήταν «εσφαλμένα, νομικώς απαράδεκτα, μεροληπτικά και απέρρεαν από μονόπλευρη συλλογιστική», χωρίς να προσκομίσει πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία ή να προβάλει περαιτέρω επιχειρήματα.
- 152 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή εκτίμησε ότι μπορούσε να εμμένει στην άποψή της, χωρίς να παράσχει περαιτέρω αιτιολογία στην προσφεύγουσα-ενάγουσα κατόπιν των επίμαχων επιστολών ή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- 153 Ως εκ τούτου, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των αιτημάτων αποδόσεως των ποσών που προβάλλεται ότι σχετίζονται με αδικαιολόγητο πλουτισμό της Ένωσης

- 154 [Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με τη διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2018] Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, τον οποίο προβάλλει προς στήριξη του αιτήματος αποδόσεως των ποσών της επίδικης απαιτήσεως, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι, στο μέτρο που οι προσβαλλόμενες αποφάσεις στερούνται νομικής βάσεως και είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της περιουσίας της Επιτροπής κατά συνολικό ποσό 624 388,73 ευρώ –ήτοι το ποσό της επίδικης απαιτήσεως, το οποίο ανερχόταν σε 607 096,08 ευρώ, προσαυξημένο κατά τους τόκους–, δικαιούται βασίμως να ζητήσει την απόδοση των ποσών που σχετίζονται με τον αδικαιολόγητο αυτό πλουτισμό.
- 155 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι απέδειξε ότι η επίδικη απαίτηση στηρίζεται σε έγκυρη νομική βάση και είναι καταλογιστέα στην προσφεύγουσα-ενάγουσα. Υποστηρίζει, επομένως, ότι δεν μπορεί να γίνει, εν προκειμένω, επίκληση παραβίασεως της αρχής της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού.
- 156 Κατά πάγια νομολογία, για να γίνει δεκτή αξίωση στηριζόμενη στον αδικαιολόγητο πλουτισμό της Ένωσης, πρέπει να αποδειχθεί άνευ νόμιμης αιτίας πλουτισμός της Ένωσης και ελάττωση της περιουσίας του προβάλλοντος την αξίωση, συνδεόμενη με τον εν λόγω πλουτισμό (βλ. απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011, *Agrana Zucker*, C-309/10, EU:C:2011:531, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 157 Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, η αξίωση αποδόσεως από τον καταστάνα πλουσιότερο εξαρτάται από την απουσία νομικής βάσεως για τον επίμαχο πλουτισμό [βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Masdar (UK)* κατά Επιτροπής, C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψεις 44 έως 46 και 49].
- 158 Εν προκειμένω, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο συμψηφισμός των απαιτήσεων στον οποίο προέβη η Επιτροπή στερούνταν νομικής βάσεως, στο μέτρο που, όπως προκύπτει από την ανάλυση του πρώτου λόγου ακυρώσεως ανωτέρω, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού ο οποίος εφαρμόζεται στο δέκατο ETA και του κανονισμού 966/2012. Επιπλέον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεσμεύθηκε μονομερώς, με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, να επιστρέψει στην Επιτροπή τις μη επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το ETA δαπάνες.
- 159 Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέχει, λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού της Ένωσης, υποχρέωση αποδόσεως του ποσού της επίδικης απαιτήσεως, η οποία περιλαμβάνει τις μη επιλέξιμες δαπάνες που διαπιστώθηκαν με την έκθεση ελέγχου σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη.
- 160 Αντιθέτως, η Επιτροπή θα πρέπει να συναγάγει τις συνέπειες της εν μέρει ακυρώσεως των αποφάσεων περί συμψηφισμού, η οποία στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.
- 161 Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος πρέπει να απορριφθεί όπως και το αίτημα αποδόσεως των ποσών που συνθέτουν την επίδικη απαίτηση, πλέον τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο αναφοράς της ΕΚΤ προσαυξημένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες.

Επί του αιτήματος αποζημιώσεως

- 162 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα εκτιμά ότι υπέστη ηθική βλάβη, λόγω της αβεβαιότητας που προκάλεσε η καθυστέρηση απαντήσεως της Επιτροπής στην από 6 Μαΐου 2015 επιστολή της καθώς και της προσβολής της εικόνας και της φήμης της. Υποστηρίζει ότι με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις αμφισβητήθηκε κατά πόσον αυτή αποτελούσε νομίμως οικονομικό φορέα και συνήθη εταίρο της Επιτροπής.

- 163 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το αίτημα αποζημίωσης της προσφεύγουσας-ενάγουσας είναι αμιγώς συμβολικό και δεν πληροί τις τρεις προβλεπόμενες στα άρθρα 268 και 340 ΣΛΕΕ προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να διαπιστωθεί ο παράνομος χαρακτήρας της προσαπτόμενης στην Επιτροπή συμπεριφοράς, η ύπαρξη πραγματικής ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της επίμαχης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας.
- 164 Όσον αφορά τη συμβολική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, από το άρθρο 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ προκύπτει ότι η θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης και η άσκηση του δικαιώματος αποκατάστασης της προκληθείσας ζημίας εξαρτώνται από τη συνδρομή συνόλου προϋποθέσεων, ήτοι από το παράνομο της προσαπτόμενης στα θεσμικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της προβαλλόμενης ζημίας. Η εν λόγω ευθύνη δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί γεννηθείσα εάν δεν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποκατάστασης που ορίζεται στην εν λόγω διάταξη (βλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, *Heli-Flight* κατά EASA, T-102/13, EU:T:2014:1064, σκέψη 116 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 165 Εξάλλου, η ακύρωση παράνομης πράξεως μπορεί να συνιστά, αυτή καθαυτήν, πρόσφορη και, καταρχήν, επαρκή ικανοποίηση κάθε ηθικής βλάβης που τυχόν προκάλεσε η εν λόγω πράξη, εκτός αν ο προσφεύγων-ενάγων αποδείξει ότι η ηθική βλάβη που υπέστη δύναται να διαχωριστεί από την παρανομία επί της οποίας στηρίχθηκε η ακύρωση και δεν μπορεί να ικανοποιηθεί πλήρως με την εν λόγω ακύρωση (βλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, *Bodson* κ.λπ. κατά ΕΤΕπ, T-504/16 και T-505/16, EU:T:2017:603, σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 166 [Κείμενο όπως έχει διορθωθεί με τη διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2018] Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί, πρώτον, όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στην Επιτροπή συμπεριφοράς, ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν επικαλείται άλλα στοιχεία πέραν των λόγων που προέβαλε προς στήριξη του αιτήματος ακυρώσεως, δεύτερον, ότι έγιναν εν μέρει δεκτοί μόνον ο τρίτος και ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως και, τρίτον, ότι η ακύρωση των προσβαλλομένων αποφάσεων συνιστά αυτή καθαυτήν πρόσφορη ικανοποίηση της προβαλλόμενης ηθικής βλάβης, στο μέτρο που η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει την ύπαρξη ηθικής βλάβης δυνάμενης να διαχωριστεί από την παρανομία επί της οποίας στηρίχθηκε η εν μέρει ακύρωση των προσβαλλομένων αποφάσεων.
- 167 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το αίτημα αποζημίωσης που προέβαλε η προσφεύγουσα-ενάγουσα πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 168 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.
- 169 Εν προκειμένω, στο μέτρο που οι προσβαλλόμενες αποφάσεις πρέπει να ακυρωθούν μόνον εν μέρει, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι κάθε διάδικος θα φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει εν μέρει τις αποφάσεις περί συμψηφισμού που περιέχονται στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27ης Αυγούστου, της 7ης, της 16ης, της 23ης και της 25ης Σεπτεμβρίου 2015 και αφορούν την ανάκτηση του ποσού των 624 388,73 ευρώ, το

οποίο αντιστοιχεί σε μέρος των προκαταβολών που καταβλήθηκαν στην προσφεύγουσα-ενάγουσα στο πλαίσιο προγράμματος στηρίξεως πολιτιστικών πρωτοβουλιών στη Γουινέα-Μπισάου, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το ένατο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αναπτύξεως (ΕΤΑ), πλέον τόκων υπερημερίας, στο μέτρο που αφορούν την ανάκτηση ποσού 312 265,42 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο ποσό των μη επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίστηκαν με την υπ' αριθ. 2 οικονομική διαπίστωση της εκθέσεως ελέγχου FED 2007/20859 σχετικά με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη λειτουργίας και ολοκλήρωσεως του προγράμματος με στοιχεία αναφοράς FED/2010/249-005.

- 2) Απορρίπτει την προσφυγή-αγωγή κατά τα λοιπά.
- 3) Η Επιτροπή και η Transtec φέρουν έκαστη τα δικαστικά της έξοδα.

Pelikánová

Valančius

Öberg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουλίου 2018.

(υπογραφές)

i — Στις σκέψεις 116, 154 και 166 του παρόντος κειμένου έχει επέλθει γλωσσική τροποποίηση μετά την ανάρτησή του στην Ψηφιακή Συλλογή Νομολογίας.